

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук Дніпрова Олексія Сергійовича на дисертацію Дженчако Тетяни Миколаївни на тему «Адміністративно-правова профілактика дорожньо-транспортного травматизму в Україні», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Генеральна Асамблея ООН, кажучи про глобальну кризу, підкреслює, що відповідальність за забезпечення безпеки руху несуть влади країни, міста, муніципалітету, для забезпечення ефективності дій необхідна тверда політична воля, перш за все, на національному рівні. Проте наші реалії і прогресуючі з кожним роком показники зростання кількості дорожньо-транспортних пригод кажуть про відсутність виваженої державної політики забезпечення дорожньої безпеки в країні.

Водночас безплідна державна політика зумовлена не стільки вадами стратегій, скільки халатним їх упровадженням, відсутністю пріоритетів у застосуванні різного роду публічно-правових заходів. Безумовно зниження кількості порушень у дорожньому русі та ДТП є можливим при застосуванні тих заходів, які відображають бажання людини їздити надійно. Це говорить про необхідність застосування саме превентивних (профілактичних) заходів, що сприяють позитивній для дорожньої безпеки поведінці учасників дорожнього руху. Саме профілактика є важливим інструментом виявлення та усунення (нейтралізації) умов, причин і чинників, котрі сприяють вчиненню ДТП, однією з найважливіших форм боротьби з протиправними проявами на вулично-шляховій мережі країни, вихованні учасників дорожнього руху у дусі шанобливого ставлення до встановлених правил, норм і стандартів. Водночас, як не прикро констатувати, заходам адміністративно-правової профілактики дорожньо-транспортного травматизму відводиться другорядна роль, що

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ	
№	16
Основний док.	10
Додаток	

відповідно кореспондує низький рівень її ефективності у боротьбі із цими негативними явищами. Причиною цього є успадкована з радянських часів схильність відводити профілактиці вторинного значення, розглядати її не як первинний елемент загальнодержавної системи забезпечення дорожнього руху, а згадувати лише після резонансних ДТП чи значних сплесків дорожньо-транспортної аварійності.

Відтак, невідповідність чинного законодавства сучасним вимогам, недосконалість системи профілактики дорожньо-транспортного травматизму викликам сьогодення вимагають проведення ретельного наукового аналізу в цій сфері. На жаль, попри наявність у цьому нагальної потреби та неодноразових спроб вітчизняних правників однозначно вирішити питання з чисельним інструментарієм адміністративно-правової профілактики дорожньо-транспортного травматизму, досліджувана проблема тривалий час лишались дуже далекою від кінцевого вирішення. Комплексно в науковій літературі її практично жодного разу не висвітлено. На цьому тлі з особливою чіткістю проявляється актуальність дисертації Т.М. Дженчако.

Робота є одним з перших на вітчизняних теренах досліджень, у якому фундаментально, з використанням сучасних методів пізнання, урахуванням новітніх досягнень правничої науки досліджено сутність та визначено особливості адміністративно-правової профілактики дорожньо-транспортного травматизму, вироблено науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації щодо її вдосконалення. З цією метою в дисертації на основі аналізу чинного законодавства та узагальнення практики застосування надаються пропозиції щодо її удосконалення в Україні.

Робота відповідає паспорту спеціальності 12.00.07 в контексті розгляду заявленої тематики, поставлених завдань і шляхів їх реалізації.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, обумовлений, передусім, раціональною та логічною узгодженою структурою дисертаційного дослідження. Її зміст складається зі вступу, 3 розділів, восьми підрозділів,

висновків, списку використаних джерел та додатків. Змістовність та достовірність результатів роботи забезпечується посиланнями дисертанта на авторитетні джерела, відомі наукові дослідження, праці провідних науковців, широким застосуванням національної джерельної бази.

Автор послідовно, системно і конструктивно проаналізувала важливі теоретичні питання, що розкривають зміст теми дослідження, відзначила історичне і методологічне значення широкого спектру поглядів учених-правознавців щодо правового регулювання змісту та еволюції відносин в сфері правового забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні в цілому, та застосуванні заходів адміністративно-правової профілактики в цій сфері зокрема. З огляду на це, можна констатувати, що достовірність отриманих результатів і обґрунтованість сформульованих пропозицій обумовлюється вірно обраним методологічним підходом до проведення дослідження, об'ємним та всебічним використанням наукового матеріалу.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в межах єдиної комплексної монографічної роботи дисертантом на підставі теоретичної літератури, а також вітчизняного адміністративного законодавства здійснено дослідження змісту та сутності адміністративно-правової профілактики дорожньо-транспортного травматизму в Україні, виявлення проблем, що виникають при регулюванні відповідних суспільних відносин, формулювання теоретичних положень і пропозицій з урахуванням норм європейського та міжнародного права, спрямованих на вдосконалення їх нормативного регулювання та уніфікацію практики його застосування.

Зазначена робота є логічним продовженням цілого ряду досліджень в сфері адміністративно-правового забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні, але при цьому присвячена розгляду раніше не досліджуваних питань, системному аналізу масиву адміністративного законодавства з метою поглиблення теоретичних знань та підходів у згаданій сфері, вирішує актуальне наукове завдання, займаючи самостійне місце серед наукових робіт з адміністративного права.

Дисертантом висловлено низку слушних рекомендацій, які відзначаються новизною щодо періодизації розвитку публічного адміністрування дорожньою сферою країни, стану, тенденцій і перспектив наукових досліджень проблем ефективного функціонування цієї галузі.

Отже, з повним правом можна стверджувати, що новизна дисертації виявляється як у самому підході до досліджуваних проблем, так і в запропонованому вирішенні наукового завдання. Дисертаційна робота має завершену форму, логічно послідовна, виконана творчо і грамотно. Це і дозволило дослідити необхідні питання й сформулювати цінні для теорії та практики адміністративного права.

Окремо слід відмітити прискіпливий та виважений підхід дисертанта до вивчення теоретичних джерел, детальний аналіз кожного наукового поняття та терміну з огляду на різні позиції, формування власних висновків та позицій, що свідчить про комплексний науковий підхід до досліджуваних явищ.

Можна визнати позитивним те, що Т.М. Дженчако прискіпливо досліджено різноманітні наукові та нормативні джерела із зазначеного питання. Вона переконливо демонструє аналітичний стиль мислення, здібність робити самостійні висновки, критично оцінювати досягнуте в науці, узагальнювати різні підходи до теоретично складних питань, що розглядаються в дисертації.

Будова дисертаційного дослідження дає підстави вважати, що Т.М. Дженчако сумлінно поставилася до дослідження обраної проблеми, виклавши матеріал за принципом: від загального до конкретного, від цілого до частини. Достовірність одержаних у дисертації висновків переконливо демонструється шляхом усебічного аналізу широкого спектру нормативних та доктринальних, вітчизняних та зарубіжних джерел, монографій та статей (більше 200 найменувань).

Мета і задачі роботи, сформульовані дисертантом, забезпечили розгляд й аналіз сутності адміністративно-правової профілактики дорожньо-

транспортного травматизму, враховуючи позитивний досвід її нормативно-правової регламентації не лише в Україні, а й за її межами на підставі порівняльно-правового дослідження стану нормативного врегулювання заходів профілактики дорожньої безпеки в окремих країнах дальнього зарубіжжя та країн колишнього СРСР. У цьому зв'язку були розроблені, обґрунтовані та апробовані практичні пропозиції і рекомендації щодо вдосконалення чинного законодавства. Останні, окрім того, що поглиблюють теоретичні знання у галузі адміністративного права, ще й можуть бути використані під час оновлення КУпАП, Законів України «Про дорожній рух», «Про автомобільний транспорт», «Про Національну поліцію» тощо.

Методологічну основу дисертації становить сукупність загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання. Для вирішення поставлених задач використано такі методи пізнання: метод сходження від абстрактного до конкретного, системно-структурний та формально-логічний, формально-юридичний, порівняльно-правовий, історико-правовий, метод прогнозування тощо.

Не можна не погодитись із висновками дисертанта про необхідність визнання дорожньо-транспортного травматизму в якості пріоритетного об'єкта адміністративно-правової профілактики, що зумовлено запобіжним характером профілактичних заходів, які на ранніх стадіях унеможливають скоєння ДТП, сприяють підвищенню правосвідомості учасників дорожнього руху, формуванню у них безпечних навичок поведінки на вулично-дорожній мережі, визначенню потенційно-небезпечні об'єкти дорожньої інфраструктури, місць концентрації дорожньо-транспортних пригод та аварійних ділянок, пошуку шляхів ефективного впливу на потенційні фактори, які детермінують дорожньо-транспортну аварійність.

Робота містить й інші позитивні висновки, відображені в дисертації та авторефераті, серед яких зокрема: виявлено, що розміри аварійності знаходяться в прямій залежності від наступних основних факторів, що детермінують дорожньо-транспортний травматизм в Україні: чисельність

населення та транспортних засобів; ступінь розвитку дорожньо-транспортних мереж та їх технічний стан; структура та обсяг транспортних потоків; технічний стан парку транспортних засобів; культура і дисципліна учасників дорожнього руху, в тому числі рівень професійної підготовки водіїв; морально-етичні норми учасників дорожнього руху; система невідворотності покарання за скоєні порушення ПДР; взаємодія транспортних засобів різного призначення та відомчої належності; недосконалість чинного законодавства, що регламентує організацію пішохідного руху і нагляд за ним; властивості технічних, організаційних та інформаційних систем убезпечення дорожнього руху; низький рівень реалізації профілактичних заходів; підкреслено необхідність створення належних правових основ профілактики дорожньо-транспортного травматизму в Україні, що наразі є вимогою часу, а тому взяття за основу якогось одного із запропонованих варіантів сприятиме: встановленню національних стандартів профілактичної діяльності на транспорті; розробленню та реалізації комплексних програм профілактики адміністративних «дорожніх» правопорушень, які приймаються і затверджуються на різних рівнях та ланках влади і спрямовані на забезпечення ефективності здійснення узгоджених заходів щодо профілактики правопорушень в дорожньому русі та усунення причин, що зумовили їх вчинення, та сприяли поширенню дорожньо-транспортної аварійності; акцентовано увагу на необхідності удосконалення та нормативного упорядкування організації координації та взаємодії суб'єктів адміністративно-правової профілактики дорожньо-транспортного травматизму в Україні на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях. У зв'язку із цим доведено необхідність розробки та схвалення постановою Кабінету Міністрів України Порядку здійснення координації діяльності та взаємодії органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань профілактики дорожньо-транспортного травматизму, тощо.

Про актуальність теми дослідження свідчить також її відповідність пріоритетним напрямкам наукових досліджень відповідно до положень Плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та

Пріоритетних напрямків розвитку правової науки на 2011-2015 рр., затверджених постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 24.09.2010 № 14-10, Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», ухваленій указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015; Транспортної стратегії України на період до 2020 року, ухваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2010 р. № 2174-р; Середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2017 р. № 275-р., Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 травня 2018 р. № 430-р. Проблематика дисертаційного дослідження відповідає Пріоритетним напрямкам розвитку правової науки на 2016-2020 рр., затвердженим на загальних зборах Національної академії правових наук України 03 березня 2016 року; враховує положення Пріоритетних напрямків розвитку правової науки за попередній період 2010-2015 рр., затверджених постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 24 вересня 2010 року. Тематика дисертації відповідає Перспективним напрямкам дисертаційних досліджень на здобуття ступенів кандидата та доктора наук з юридичних спеціальностей, затвердженим рішенням Президії Національної академії правових наук України від 18.10.2013 р. № 86/11, а також відповідає плану науково-дослідницької роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин».

Є усі підстави вважати, що дисертаційна робота є одним з перших, досить успішних кроків, спрямованих на заповнення існуючих прогалів у національних наукових дослідженнях, присвячених актуальним проблемам адміністративно-правової профілактики дорожньо-транспортного травматизму.

Таким чином, винесені на захист положення та висновки є певним особистим внеском дисертанта у розвиток науки адміністративного права і становлять наукову новизну.

Однак, як і при дослідженні будь-якої достатньо складної і нової теоретичної проблеми, в зазначеній дисертації міститься чимало спірних, неузгоджених і не зовсім обґрунтованих положень, які можуть стати підґрунтям наукової дискусії і звісно, насамперед, напрямами подальшої розробки даної проблеми. В цілому, позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження, слід вказати і на певні його дискусійні моменти, зокрема:

1. Формулюючи в роботі концептуальне бачення нормативної складової організаційно-правового механізму профілактики ДТП, вдосконалення якої, на думку автора, передбачає три варіанти розв'язання проблеми: через доповнення Закону України «Про дорожній рух» окремим розділом X-A «Профілактика дорожньо-транспортного травматизму»; шляхом прийняття Закону України «Про профілактику правопорушень» та визначення у ньому правових основ профілактики скоєння адміністративних деліктів у дорожньому русі; через прийняття окремого Закону України «Про профілактику дорожньо-транспортного травматизму», дисертанткою не зазначено, якому саме варіанту вона надає пріоритет.

2. Тема дослідження, безумовно є вкрай актуальною та недостатньо вивченою. І, враховуючи те, що необхідність постійного підвищення ефективності вжиття заходів протидії дорожньо-транспортного травматизму не втрачає актуальності, робота значно виграла б від наведення актуальних соціологічних даних, статистичних показників та іншої інформації в межах вступу, що дозволило б краще репрезентувати тему дисертаційного дослідження.

3. Дещо переобтяженою виглядає структура висновків до роботи. Так, зокрема, пункти 4 та 8 загальних висновків мають доволі значні обсяги. На думку офіційного опонента їх слід було б чи то розділити, чи то структурувати для більш кращого сприйняття.

4. У підрозділі 2.2 «Суб'єкти адміністративно-правової профілактики дорожньо-транспортного травматизму, їх система, функції та повноваження» під час дослідження особливостей координації та взаємодії органів державної

влади, місцевого самоврядування, окремих правоохоронних органів та громадськості під час реалізації заходів адміністративно-правової профілактики дорожньо-транспортного травматизму слід було б більше уваги приділити міжвідомчим нормативно-правовим актам, що регламентують діяльність двох або більше суб'єктів профілактики при виконанні спільних завдань, в тому числі висвітлити конкретні недоліки цих актів і запропонувати шляхи подолання встановлених проблем.

5. Підтримуючи позицію щодо необхідності заміни накладення адміністративного стягнення за окремі правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху у вигляді адміністративного арешту, як такого, що не сприяє досягненню мети адміністративного покарання, не має виховного характеру та часто є неефективним, на виконання окремих робіт (громадських, виправних, суспільно корисних), дисертантці доречним було б не лише окреслити проблему, але й запропонувати шляхи її розв'язання, у першу чергу через внесення змін і доповнень до Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Водночас наведені зауваження та пропозиції не знижують високого рівня дисертаційного дослідження.

Наукове та практичне значення роботи полягає у тому, що сформульовані у дисертаційному дослідженні теоретичні положення, висновки та пропозиції орієнтовані на вирішення конкретних завдань, що ставляться практикою, а також потребами подальшого розвитку сфери забезпечення дорожнього руху в державі. Крім того, результати дисертаційного дослідження можуть бути впроваджені як у нормотворчу діяльність, так і у навчальний процес.

Повнота викладення матеріалів в публікаціях положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки, пропозиції та рекомендації, що сформульовані у дисертації, відповідно до вимог до такого типу робіт, достатньо повно викладені в авторефераті та відображені в опублікованих працях дисертанта, дають

можливість науковій спільноті оцінити здобутки дисертанта та сформувати уявлення про хід та розвиток наукової думки, їх оригінальність, новизну та індивідуальність.

Основний зміст автореферату точно відповідає змістові дисертації, дає повне та переконливе уявлення про наукову цінність і значущість дисертації та виконану роботу.

Дисертація *Дженчако Тетяни Миколаївни на тему «Адміністративно-правова профілактика дорожньо-транспортного травматизму в Україні»* є самостійною, завершеною кваліфікаційною працею у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що містить науково обґрунтовані теоретичні результати, наукові положення із відповідним рівнем новизни і цінності для теорії адміністративного, а також для суміжних галузей права, практики застосування законодавства в цій сфері, характеризується єдністю змісту і свідчить про особистий внесок дисертанта в науку. Зазначена робота подана на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук та відповідає спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право, виконана згідно з вимогами МОН України, а її автор заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата юридичних наук.

Офіційний опонент:

**Заступник Керівника Офісу Президента України,
доктор юридичних наук**

О.С. Дніпров

Підпис Дженчако Тетяни
ЗАСВІДЧУЄТЬСЯ
Керівник Департаменту управління персоналом
" " " 20__ р.